

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrt leta 80 kr. — Naročnina se pošilja upravnilstvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice, št. 5. — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr.

Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Avstrija in nje ljudstva.

(Govor drž. poslanca dr. Gregoréca v državnem zboru.)

Visoka zbornica! Sedanja vlada je že deset let na krmilu vzlic močnej opoziciji. Opozicija je hotela prijeti v roke najhujše orožje, izogibati se češkemu deželnemu zboru in zapustiti še državni zbor. Tu se je pa pripetilo, kar se je najmanj pričakovalo: vlada je stopila med prepiralce in jih je pregovorila, da se pobotajo. Nakrat se je ves položaj premenil, tako imenovane fakijske opozicije ni več, postala je sposobna za vladanje.

Njega ekscelenca, gospod ministerski predsednik, grof Taaffe ima sedaj dve železi v ognju, dve večini v tej visokej zbornici in dve vladni stranki na razpolaganje. Ta sprava se različno tolmači pri Nemcih in pri Slovanih. Jaz se ne bodem spuščal v kritiko tega sporazumljenja, pač pa hočem posebno naglašati jedno stran te sprave, ker ni največje važnosti le za južne Slované, temveč za vse Slované skupne Avstrije.

Iz sprave se vidi, da se morejo Nemci in Slovenci v Avstriji sporazumeti, če se hočejo. Drugič, da vlada med prepiralci lahko uspešno posreduje, če hoče, in tretjič, da vsi faktorji, Nemci, in vlada za sporazumljenje lahko najdejo pravo pot in primerna sredstva, če le hočejo.

Pot obstoji v skupnem posvetovanji in pogajanji o stvareh, v katerih se mnjenja ne ujemajo, sredstvo je pa narodna enakopravnost, katera je lepo in jasno izrečena v XIX. členu državnih osnovnih zakonov. Seveda se tajiti ne da, da je slovanska večina v kraljestvu češkem pri tej priložnosti dala vzgled prijenljivosti, spravljivosti in požrtvovalnosti, toda tudi to se mora naglašati, da je nemška manjšina začela popuščati načelo, da sme jeden narod prezirati in pritiskati drugega. Nemška manjšina na Češkem je zmisel državnih osnovnih zakonov tako izrazila, da je slednji narod drugemu enakopraven, naj bode tudi v manjšini.

Nemški liberalci spomnili so se nakrat

lastnega dela svojega, državnega osnovnega zakona in so v načelih njegovih poiskali varstva za svojo nemško narodnost in jezik. Jaz sem to pred tremi leti na tem mestu dne 3. maja 1887. prorokoval, pa so me nekateri zastopniki deželne avtonomije, ki hočejo veljati za posebno konservativne, zasmehovali kot posebneža in me obirali kot „passer solitarius in tecto“. Pa že čez tri leta so mi dali dogodki prav, kajti baš v kraljevini češkej se je na zahtevanje nemške manjšine člen XIX. državnega osnovnega zakona v toliko uporabil, da od sedaj ondu večina ne bode več sklepala za manjšino v narodnih in jezikovnih vprašanjih. V tem oziru je manjšina zavarovana proti pritiskanju in zatiranju večine. Ni se jej treba več bati za narodnost svojo, temveč lahko obrača vso svojo pozornost duševnim, gospodarskim in kulturnim nalogam. S tem se je dobila najsolidnejša podlaga za trajen narodni mir. (Poslanec Vošnjak: Prav res!)

Priznati moram, da smo prišli do pomenljivega prevrata v avstrijskej notranjaj politiki. Ta prevrat je tem pomenljivejši, ker se tudi v ogerskej državnej polovici vedno jasneje kažejo slabi nasledki zatiranja Hrvatov, Srbov, Slovakov, Rusinov in Rumunov in so v Nemčiji nakrat nastopili dogodki, kateri delajo bližnjo bodočnost Evrope nepreračunljivo. Tem bolj je dolžnost avstrijskih državnikov in ljudskih zastopnikov, da naredé mir. Pot do tega in pravo sredstvo kaže v bistvenem češka sprava. Treba le še, da načela češke sprave — mutatis mutandis seveda — raztegnemo tudi na druge meševite dežele (Čujte! Čujte! Prav res! na desnici), pa bode nastal mir. (Odobrovanje na desnici. — Poslanec Vošnjak: Na Koroškem tudi!)

Kdor čisla doslednost, pravico in resnico, ta se bode lahko prepirčal, da se kaj tacega, kakor na Češkem, mora uvesti tudi na Moravskem, Šleskem, Štajarskem, Koroškem in Primorskem. Kajti vse one pritožbe, o katerih se je razpravljalo pri spravi, vsi oni uzroki, ki so

bili na Češkem za spravo, nahajajo se tudi v navedenih deželah, samo da še v večji in postrenej meri. (Prav res! na desnici.)

V dokazovanji svojem se hočem omejiti na avstrijske dežele, v katerih bivajo južni Slovani. Nemška manjšina na Češkem ima svoje nemško vseučilišče, svoje nemške srednje šole in učiteljišča, svoje nemške ljudske šole. In vendar se je čutila zatirano in ni prej mirovala, da se jej je v zmislu člena XIX. državnega osnovnega zakona zagotovila odpomoč. Če pogledamo v dežele avstrijske, v katerih bivajo južni Slovani, preverimo se, da zatiranje nemške manjšine na Češkem ni bilo niti blede senca, proti krivicam in zatiranjem, katera morajo že leta trpeti Slovani v dotičnih deželah.

Te dežele nimajo nobene velike šole, kajti vseučilišče Zagrebško velja za inozemsko. Na vseučilišči Graškem so se opustile obstoječe slovenske stolice za tako potrebne pravoznanske predmete. Hrvatske srednje šole so samo v Dalmaciji, dočim hrvatska večina v Istri nima nobene srednje šole. Novomeška gimnazija je deloma slovenska, na Ljubljanskej so slovenske paralelke, temu nasproti so pa štajarski Slovenci po desetletnej spravljlivej politiki dosegli še le jeden slovenski paralelni razred na gimnaziji v Mariboru (Čujte! na desnici); Slovenci Koroški pa še toliko niso dosegli. V Trstu in v Gorici so pač nemške gimnazije, slovenskih pa ni.

(Dalje prih.)

Kako si more kmet, in kako mu morejo drugi pomagati?

II.

Kako morejo kmetu drugi pomagati? Kdo so ti drugi? To je slovenski omikani svet, to so narodnjaki in pa država. Država ima tudi nalogo skrbeti za blagostan svojih podanikov. Ali vse se ne sme od države pričakovati. Pred vsem si morajo pomagati ljudje sami: „Pomagaš si sam in Bog ti bode pomagal!“ Ljudstvo namreč samo najboljšo vê, kje ga čevelj žuli, kaj mu je na korist, kaj pa na škodo. Svojo voljo pa lahko razodene v državnem in dežel-nem zboru po svojih poslancih. Iz tega namena nam je dana ustava, pa žalibog se dostikrat ravno nasprotno od tega doseže, kar je bilo nameravano.

Uzrok te prikazni je nejedinstvo ljudstva. Ta pa je ravno voda na mlin liberalizma. Nič mu ni bolj prijetno, kakor to. Tako razdeljeno ljudstvo je tvarina, iz katere se da vse narediti: dobro ali slabo. Gorjé pa takemu ljudstvu, če pride v zgrabljlive kremplje ničvrednežev.

Da se to zabrani, temu najboljši pripomoček je društveno življenje. V društvih zamo-rejo razumni in značajni možje druge podučiti, mlačneže zdramiti, kratkovidne nasprotnike pa

na suho djati. Koliko dobrega bi društva, ime-nujmo jih politična društva, lahko storila ob času volitev! Že dolgo poprej bi lahko društva do dobrega spoznala in presodila svojega kan-didata; ko bi ga ne imela, bi si ga lahko pri-dobila; v takih društvih bi poslanec potem po-ročal o svojem delovanji, v njih bi imel trdno zaslombo. Razlagale bi se lahko v društvih ob-stoječe postave. Dostikrat pridejo ljudje na škodo, ker ne vejo postavnih določb. V društvih bi se lahko ljudje podučili, kako se imajo po-stavno boriti za svoje pravice. Vse hvale vredno je, kar so naši prvoboritelji že v tem oziru storili. Le želeli je, da se še društva bolj ukre-pijo in razširijo. Ta spis namerava le važnost društvenega življenja poudarjati. Osnovanje društev so tudi priporočali naš razsvetljeni sv. oče Leo XIII. kot najboljše orožje v boju zoper moči teme. Otroci tega sveta so že zdavno spre-videli, kakošno moč ima v sebi društveno ze-dinjenje. Opozorim le na prostozidarski red, ki obstoji iz tajnih, t. j. neudom skritih društev pod poveljništvom samo nekaterih oseb. Ako-ravno ta red le na tihem deluje in celo noče, da bi se zunaj kaj o njem govorilo, ima vendar veliko več javnega upljiva, kakor bi si nava-den človek le mogel domisliti. Ravno delovanje tega reda je morebiti bistri um sv. očeta opo-zorilo, da se ima krščanski svet z enakim orož-jem bojevati, ako če priti do zmage. Opomniti je še, da društva morajo imeti dobre voditelje, drugače kmalu dobijo sušico.

Dandanašnji se veliko govori o rešitvi socialnega ali družbinskega vprašanja. In to vprašanje gre na to, kako bi se zamogle raz-mere posebno stanov, ki si v potu svojega obraza kruh služijo (tako zvanega 4. stanú), zboljšati. Če se v društvih ljudstvu ukrepi, pa je glavna točka socialnega vprašanja vsaj za sedanjí čas rešena.

Za nas Slovence bi še posebne važnosti bilo eno društvo, ki bi imelo nalogo, delovati za povzdigo obrtnije. Spodbujalo bi naj mlade-niče, ki kažejo sposobnost za to in ki imajo vsaj polovico srednjih šol za seboj, naj se grejo na obrtnijske šole učiti. Morali bi se pa tudi od društva podpirati. Take šole bi morebiti bile: ena v Dunajskem Novem mestu za stavbo strojev, druga pa šola za tkaninsko obrtnijo na Dunaji. Sicer bi se dalo še o tem govoriti. Pred vsem bi treba bilo, da se društvo usta-novi in mnogo udov pridobi. Francozi so si že zdavno takošnje društvo osnovali. Leta 1833 se je osnovalo v Pragi društvo za povzdigo obrtnijskega duha. To društvo še dandanašnji obstoji. Bral sem njegovo priporočilo od l. 1880. Pravi se tam, da so stroji in znajdbe našega stoletja vse gospodarske razmere predrugačile, in da je takošnje društvo živa potreba, naj ne zaostane narod za drugimi. Te besede veljajo

tudi za Slovence. Ali marsikateri bo vprašal, kako pa naprej? Temu odgovorim: če te poti ne nastopimo, potem že celo ne pridemo naprej, če jo nastopimo, je vsaj začetek od začetka storjen. Da je tovarnska obrtnija pri vseh slabih nasledkih, ki jih more imeti, za občni blagostan važna, to vsakdo prizna. Za obrtnijske izdelke, posebno pa tkaninske, grejo vsako leto iz slovenskih dežel milijoni na ptuje. *) Naši ubožni ljudje pa morajo iti dostikrat za male krajcarje v mesto služiti, kjer se večidel na duši in na telesu pogubijo. Ali bi ne bilo boljše, ko bi delali v kakej domačej tovarni sebi v korist, narodu pa v blagostan? Obrtnijo si pridobiti je pa tudi zavoljo tega važno, da dobi narodno življenje trdno podlago, ker smo drugače drugim na milost in nemilost izdani. Konečno še rečem, da v takošnjih rečeh ne velja veliko govoriti, temveč le storiti. Nekateri veliki narodi storijo in potem še le govorijo, ko je že stvar dognana, drugi majhni se pa na prvo pričkajo, ne storijo pa drugega ničesar.

Skušajo si v današnjem času povzdigniti obrtnijo vsi evropejski narodi, celo Madjari, katerim bi domače obrtnije zavoljo ugodnega naravnega položaja najmanj bilo potreba.

Sklenem torej z željo, da bi se spolnilo, kar sem nasvetoval, da bi se pa tudi našel kak narodnjak, ki bi napravil kako ustanovo za obiskovalce obrtnijskih šol. Gotovo se ne motim, če rečem: Še pozni rodovi bi ga ohranili v hvaležnem spominu!

M. S.

Gospodarske stvari.

Prvo kovanje.

Enkrat mora biti; ko doraste žrebe, mora iti v kovačnico in tu se izgodi po gostem, da se upira kovaču ter se ne da iz lepa podkovati. Kaj si če sedaj gospodar? Naj ga pretepa? Ne; ni misli na to, da se konj poboljša s tem, da ga pretepa. Konj še bode le huji. Sila tu, kakor tudi v obče le redko kje, nič ne pomaga, pač pa se pokvari žival, da bode še le bolj hudobna.

Veliko bolje torej stori oni gospodar, ako ravna z živalijo tako-le: Konju se dajo brzдови in naglavnjača; potem pa se gospodar postavi pred konja, tik pred njegovo glavo. Zatem mu gleda ostro v oči in z roko premika na rahlem brzdo in naglavnjačo. S tem moti žival, da ne gleda drugam in se ne skrbi za reči, ki se godé okoli nje. Treba je pri tem še to, da se spravi izpred konja vse, kar bi ga utegnilo kje premotiti.

Kedar se godi to spredaj, pri glavi konja, začne zadaj kovač živali vzdigati zdaj eno,

zdaj drugo nogo. Ako pusti žival, da se mu noga vzdigne in zopet na tla postavi, tedaj naj se zopet vzdigne noga in iz prva rahlo, in če je to ne splaši, potem pa se potrka že bolj trdno s kladivom na kopito. V tem, ko dela to kovač zadaj, mora gospodar spredaj zmerom gledati konju v oči in če se žival hoče vspeti, naj jo pogleda hudo in strese za brzdo. S tem zatre že prvi nepokoj živali in žival tako ne utegne breniti ali kaj-druga storiti, da bi bilo kovaču na škodo.

Ako pa stoji konj mirno, naj ga gospodar kliče pri imenu, liseč, vranec itd. Vrh tega ga še naj gladi, boža nad očmi, po čelu, po sencih. Ako je muh, naj še jih kdo odganja. Da je pri tem treba potrpežljivosti in to vstrajne, razumeje se lahko. Večkrat je treba več dni tako ravnati s konjem, predno se da kovati; če pa človeku ne izmanjka potrpežljivosti, privadi s časom žival na se in kovanje mu pojde srečno izpod roke. Dve-, trikrat če se tako podkuje žival, ne da se mu godi sila, potem izgubi večji del do čista svojo trmo.

Sejmovi. Dne 3. maja na Ptujski gori, v Laškem trgu in v Selnici pri Mariboru. Dne 4. maja pri sv. Trojici v slov. gor. in v Svičini. Dne 5. maja v Mariboru, v Šentjurji na južni žel., v Gornjemgradu, na Ponikli, v Stradnu, v Brežicah, v Slov. Bistrici in na Vidmu. Dne 6. maja v Celji in v Radgoni, na obeh krajih tudi za konje.

Dopisi.

Od sv. Križa pri Slatini. (Zborovanje kat. pol. društva.) Po dolgem času je prišlo do tega, da je naše društvo priredilo svoj letni javni občni zbor. Dne 20. aprila ob 1/4 uri odpre podpredsednik župan g. M. Debeljak zborovanje ter navzoče prisrčno pozdravi. Med drugimi so prišli gg.: dr. Jurtela, naš deželni poslanec, iz Ptuja. Franc Matjašič, potovalni učitelj, iz Maribora in J. Planinšek, izdelovatelj brizgalnic, iz Ptuja. Prvi govori Fr. Matjašič o vinoreji, ameriški trti in škropljenji proti peronospori, in to končno gosp. Planinšek kaj prijazno razkaže. Za tem pregovori naš obče ljubljani deželni poslanec gosp. dr. Jurtela v kratkem, pa kaj zanimivem govoru o političnem stanju Slovencev med Nemci, posebno v zadnjih 10 letih in kako da se v deželnem zboru ne da za nas Slovence ničesar doseči. Ob enem prijavi, da on ni kandidiral za to poslanstvo in da tudi ne misli kandidovati, da pa se je pustil voliti le na prigovarjanje slovenskih domoljubov, pač pa, da hoče ostati vedno zvest svojemu ljubljemu slov. narodu ter vedno podpirati vsako narodno podjetje. Za tem se je volil novi odbor in ko se s trikratnim živio-klicem na presvit-

*) Glej spis o bombažnej obrtniji v koledarju družbe sv. Mohorja 1886.

lega cesarja zakliče se zborovanje konča. Večer pa je bila prosta, pa kaj prijetna zabava. Zraven društvnikov ostali so še gospodje iz Ptuja in Maribora in domači častiti duhovniki, med kojimi so se vrstile primerne zdravice: vse pa je razveseljeval naš domači pevski zbor. Na zadnje se razidemo vsi zadovoljni na svoj dom.

Od Marije Snežne. (Prošnja. Studenec.) Dne 30. prosinca je imel tukajšnji šolski svet sejo. Po seji je gosp. Viktor Barth, cmureški zdravnik, potegnil iz znotrašnjega žepa nekošnje pismo, prošnjo za nemščino. Sedaj je tukajšnja šola še slovenska, učitelji govorijo po slovenskem z otroci in jim toraj razlagajo vse po slovenskem. Inače pravimo to tako: v naši šoli je slovenski učni jezik in to je popolnem pravično, ker so otroci skoro skoz in skoz samo slovenski in tisti otroci, ki niso popolnem slovenski, zastopijo vendar toliko slovenski, da se lahko učijo po slovenski. Se vé, da je takih zelo malo, kakih par. V tisti prošnji pa, katero je g. Barth pritresel k seji in katero so izdelale nemške roke po svojih željah, je zato, ker hočejo vedeti nemški, bilo zapisano, da Snežničani želijo nemško šolo. Popolnoma nemška šola še tukaj vendar ne more biti, to še spoznajo totti modri Salamoni. Zatorej pišejo in prosijo tako: V prvem razredu naj učitelji učijo vse po slovenskem; v drugem pa na pol nemški, v tretjem pa popolnem nemški. To bi pač bilo nevsmiljeno terjanje od otrok. Bralec, ti si menda zdaj mislil, kaj bo g. učitelj storil, če bode moral učiti po nemškem slovenske otroke, kako bode jim tedaj razložil in dopovedal tisto, česar ne bodo otroci zastopili? Menda po nemški? No to bi bilo tako, kakor se je zgodilo tam, kjer je mati učila otroka nemški, in otrok je radovedno popraševal mater, kako se ta in ta stvar imenuje po nemški, in je enkrat vprašal mater, kako se imenuje zajec po nemški: Mati, kaj ne, da se zajec pravi po nemški lesica? Če bode se po nemškem vse razlagalo, tedaj bodo otroci zastopili ravno toliko, kolikor je zastopil tisti otrok, ki je slišal, da je neka mati klicala svojega otroka k sebi: „kum her!“ Prvi otrok je torej mislil, da je temu ime: Kumher in zavoljo tega ga je tudi klical tako: Kumher! (hodi sem!) Ker pa Kumher ni hotel slišati svojega novega imena, za to ga je oni drugi otrok začel tožiti svoji materi: „Mati! vidite, da Kumher neče iti sem.“ Da v prošnji ni bila napisana želja Snežničanov, ampak želja velikih Nemcev in nemškutarjev, to sem že omenil in je tudi očitno iz tega, ker je gosp. Barth moral še le nagovarjati ude krajnega šolskega sveta za-njo. (Dalje prih.)

Iz Škoflje vesi. (Narodna zmaga.) V ponedeljek (28.) in torek (29. m. m.) priborili

smo si Slovenci sopet velik uspeh. Ta dneva vrgli smo v našej občini, ki spada med največje celjskega okraja (broji 2643 prebivalcev), nemškutarijo tako hudo na tla, da se bo težko kedaj zopet opomogla; ampak bo prej ko ne na tihej sušici umrla. Ta dneva je bila namreč volitev v občinski odbor in pri tej volitvi propala je dozdam vladajoča nemčurska stranka tako hudo, da ji noben doktor ne pomore več. V tretjem razredu dobili so slovenski kandidati po 208—238 glasov, nasprotni pa samo po 50—68: v drugem razredu naši po 58, nasprotni samo 13 glasov; in v prvem razredu naši po 20, oni pa le po 9 glasov. Nemškutarji imeli so v celjskem okraju še samo tri kmetске občine, Sv. Peter v Sav. dolini, Teharje in Škofljo ves. Zadnja je pala, v dokaz, da Slovenci od leta do leta napredujemo, da „Slovan gre na dan!“ Čast vrlim slovenskim kmetom, ki so brez posebne agitacije prišli na volišče, da jih je bilo vse črno videti. Pokazali so, da spoštujejo sami sebe in svoje ime!

Iz Stranic pri Konjicah. (Ubožnina.) Huda nadloga nas tare v sedanjem času, zadevle pa prebrisane in nevedne postestnike v naši občini, ker moramo s svojimi pičlimi dohodki plačevati visoke občinske priklade. Z njimi pa gospodari naše obč. predstojništvo potratno in recimo, ne premišljeno: Čemu pač podpira neko žensko osebo, še ne 40 let staro, katera je zmožna vsako kmetiško delo opravljati? Ona je dobivala še pred kratkim časom od 2 do 3 gld. obč. podpore na mesec. Zadnji čas pa se ji je denarna podpora vendarle odklonila; zato pa smo jo morali posestniki odločene dneve v hišah preskrbljevati. Obč. predstojništvo naj bi pač v prihodnje bolj gledalo na resnično uboge, ter jih dostojno podpiralo, pa ne na take, ki se le hlinijo, da so ubogi. Ta prihlinjena ženska oseba se je pa sedaj občini hvaležno skazala s tem, da je povila otroka, ki ga bode prej ali slej občini za izgojo prepuстила. J. S.

Iz Dramelj. Dopisnik „v svojih zadnjih izdihljajih“ v 16. šte. daje mi povod, resnične in tehtne reči svetu poročati. Dopisnik bi moral premisliti, da je z vsem le sam sebe osmešil, kajti naše dozdanje občinske razmere so že daleč na okrog znane, kar že cesta sama sprčuje in dopisnik zadevle ob stranko, koja upamo, da še po volji božji zmaga tukaj. Ona bi si pač ne zamogla šteti v čast, da bi jo ta slaba peščica nasprotnikov hvalila! Resnično pa je, kar do disnik trdi, da še ni bilo sitnob na volitvi, ker do sedaj je tudi le ena rodbina in nje privrženci župana volila; naši kmetje se niso zavedali, da imajo tudi oni pravico do volitve, dokler jih ni ta „ne v Dramljah izcimnjena“, ampak sedaj naseljena gospôda izdramila in podučila, kajti sv. apostol Jakob pravi: „Kdor

bi lahko kaj dobrega storil, pa ne stori, to mu je v greh šteto!“ Torej možje, stopite naprej in idite na volitev ter volite može, od kojih smete pričakovati, da pridobijo fari zgubljeno čast! Zavoljo pooblastil pa, da bi dotičniki ne bili vedeli za izročitev, tedaj bi nas nasprotniki smeli drugače prijeti, ako bi resnica bila. — Dosti za zdaj, ako pa komu ne zadostuje, prihodnjič več.

Iz Zgornje Ponikve. (Priznanica.) Kakor zanisljivo poizvemo, je krajni šolski svet „Zgornja-Ponikva“ v svoji seji z dne 20. aprila sklenil, prevzvišenim knezoškofom šolskega odbora visoke gosposke zbornice, za njih trud in nevstrašeno ter odločno postopanje zoper sedanjo medversko šolo, najtoplejšo zahvalo izreči, in na dotičnem mestu naznaniti, kar se je tudi zgodilo. Ob enem se tudi prosi: Slovencem braniti vero, tako tudi materni jezik, kajti le na podlagi maternega jezika, — tu slovenskega, — zamore slovenska mladina se česa naučiti, in za bodočnost tudi obdržati.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Sedaj je gotovo, da skliče vlada drž. delegaciji, avstrijsko in ogersko, na den 4. junija v zborovanje in sicer tokrat v Budapešto. Največ jim bode dela z ministrom skupne armade. Za „smodnik brez dima“ bode neki treba veliko denarja. — V drž. zboru so vzprejeli proračun ministra notranjih zadev in pa za uk in bogočastje. Pri obeh je šlo vse precej gladko. Kakor je podoba, čaka še liberalna stranka, češ, da še pride vendar le kje čas za njo in se nje možem položi krmilo vlade, vsaj deloma, v roke. — Na večih krajih na Českem in v Galiciji so nastali nemiri od strani delalcev in treba je bilo vojakom seči za orožje. To je nauk za delalce in vlado, kaj da utegne priti dne 1. maja, o „prazniku delalcev“. Pravi se, da ima vlada vse k redu in tudi nagla sodba se lahko izreče, če je bode kje treba. Upajmo, da ne bode sile za njo! — Grof Wurmbrandt, štajarski drž. glavar vtaplja se čedalje globlje v nemškem liberalizmu in se nosi, kakor da ne pozna slov. ljudstva v deželi. Mož pa je doma na Borlu v slov. Halozah. — Da zmagojo naši konservativni Nemci pri dež. volitvah v večih krajih, kakor doslej, za to je sedaj veliko upanja, ker so izlasti nemški kmetje nezadovoljni z osemletno šolo. — Na Koroškem se pridno nabirajo podpisi v zahvalo škofom gledé na njih odločno besedo v verski šoli. To je hvale vredno, sicer se pa umeje samo ob sebi, da se zлага vsak katolik, kakor v drugih rečéh, tako še posebno v tej reči s svojim škofom. — Društvo „Straža“ si je izvolilo slov. poslanca Fr. Murija za častnega člana. — Iz drž. denarjev dovoli drž.

zbor 25.000 gld. podpore tistim prebivalcem na Kranjskem, ki trpé pomanjkanje zavoljo lanske slabe letine. — Iz dolenske železnice bode resnica in leži načrt postave za njo že v drž. zboru. Ni dvoma, da se vsprejme v njem. — V Gorici vrše se dopolnilne volitve v mestni zastop prihodnji teden in je brž za lahonsko stranko največ upanja, da pridejo nje možje v zastop. — Liberalni Italijani v Trstu se penijo same jeze, ker sta slov. poslanca dr. Ferjančič in Nabergoj razkrila v drž. zboru njih sumljivo domoljubje. Vse pa jim diši bolj, kakor to, kar jim daje Avstrija. — Vsa je podoba, da se izvrši volitev metropolita pravoslavne cerkve na Hrvaškem gladko, po volji ogerske vlade. — Ogerski naučni minister, grof Ozaky nima sreče, kajti njegov razglas o mešanih zakonih je tak, da žali katol. cerkev, a kalvincem še daje neki premalo pravice. Vsi škofje so zoper ministra v tej reči. — V okraji Kolomejskem v Galiciji so nastali nemiri in to velja judom, ki so v onih krajih še bolj, kakor kje drugje, prave pijavke za krščansko ljudstvo.

Vunanje države. O poroki avstrijske nadvojvodinje Marije Valerije pošljejo sv. Oče iz Rima posebno lepo darilo iz spoštovanja do svetle cesarske rodbine. — V Italiji so ljudje sicer siti Crispija in njegovih prostozidarjev, vendar pa še ni moža, ki se upa postaviti na njegovo mesto. Zato še ne bode tako hitro konec Crispijeve nesrečne vlade. — Na Francoskem so se izvršile sedaj dopolnile volitve, kar jih še niso bili doslej potrdili. Pridobila si je pa vsled njih sedanja vlada nekaj novih poslancev. Da se to ni zgodilo brez sile, to ugame človek lahko, ako pozna vladne može. — Tudi v Parizu bodo imeli dne 1. maja opravlja za delalci in tu ne bodo opravili brez krvi. — V Londonu, glavnem mestu Anglije, razpravlja se načrt vlade za postavbo, ki dovoljuje Ircom, da si kupijo zemljišča, ako jim jih kdo proda. Tega doslej niso smeli. — Da pride nemški cesar tudi letos v Rusijo, to je sedaj že blizo gotovo. Izgodi se pa najbrž tačas, ko bodo vojaške vaje pri Carskem selu. Nemčija torej na vsak način želi, da se sprijazni z Rusijo. — Kar se tiče ruskih dežel, želi car, da se odpravijo vsi judje, ki niso Rusi, to se pravi, vsem bode s časom treba iz Rusije, kajti Rusu ni lahko postati judu. Za to že postava skrbi, da jud ne dobi take pravice. — O Bolgariji je sedaj tiho in nič se ne izve iz nje in to je more biti dobro; vsaj toliko je menda resnica, da je ljudstvo v miru, pri svojem delu. — Turski sultan ima se odločiti za to, ali še naj ostane naprej obsedni stan na otoku Creta ali pa se odpravi, vsaj za nekaj časa. Pravi se, da je tursko ministerstvo za zadnje. No, ako je tako, tedaj ni več nevarnosti, da se

ondi pokaže zopet kaka ustaja. Ali kdo naj verjame Turku? — V Afriki so Nemci sila na poti Angležem in to je naravno. Škoda je samo to, da tamošnji ljudje nimajo od nobene strani ne od Nemcev, ne od Angležev, dobrote. — Iz dalnje Amerike sliši se samo to, da niso ondi veseli tujih ljudi, ki se tje selijo. Zato pa jih gledajo tudi pisano in če se da, ogoljufajo jih za denar ali pa jih vzamejo za taka dela, ki jih izmed domačih nihče ne mara opravljati. To torej ni za to, da vabi koga, naj se preseli v one kraje.

Za poduk in kratek čas.

Potovanje v Otizo.

(Spisal F. R.)

(Dalje.)

Do sedaj govoril sem o takih šolarjih, ki niso v poletnem času šole oproščeni. Le-ti izostali so tedaj le v časi silnega dela doma, recimo enkrat do dvakrat na teden, pa vendar so tako popačeni. Sedaj pa si predstavljajmo šolarja, ki je v poletnem času šole oproščen in ki opravlja vsak dan težaška dela ne le doma, ampak tudi drugje. Tu ne pači se tak šolar s samo grdimi pogovori in še z gršimi vzgledi, ampak tudi z uno strupeno pijačo — žganjem, — katera ga stori proti večeru že živinčetu podobnega, takó da je, sicer najmanjši in najslabejši, vendar pa pri razdiranju plotov najsilnejši. Stariši, kakoršnji so semtertje dan danes, ga seveda zategadelj niti ne svari, kamo še le, da bi ga kaznovali. Pohvalijo ga pač rekoč: „Iz tega še nekdaj nekaj bo!“ Tak glavč seveda ne gre več med šolarje, dokler ga po zimi zopet postava ne sili, pač pa vstopi kot novinec med ponočnjake, ki kradejo dandanes vse, kar se le ukrasti da, ter si pripravljajo mastne večerje, nekaj pa poprodajo, kajti pijače še jim manjka. Kaj pa porekó starši takim sinom? Nič, saj storiijo vse le iz šale! Mogoče je sicer, da se s početka res šaliijo ti fantalini, pa pozneje, ko mora mati od daleč gledati svojega sinka, kako jej trga zadnje kose mesa iz tunje, da je povžije s svojimi tovariši „iz šale“ kje v odstranjenjej šumi, domači pa si potem pri težkem delu po krompirji zobe trebijo, takrat — menim — to ni več šala!

Po tej razpravi pa si lahko vsakdo misli, kakšen mora biti tak učenec, kateremu se je v poletnem času v takej družbi tako dobro godilo, če pride na zimo zopet v šolo, in kakšna garjava ovca je on za svoje mlajše součence.

Sedaj pa pustimo šolo, pogledimo še v domačo hišo, to je, zasledujmo še domačo odgojo naše mladeži.

Okrajna glavarstva so ukazala v teku lanskega leta vsem občinskim predstojnikom,

da naj strogo na to pazijo, da šolska mladež ne bo zahajala na plesišča. Čemu neki ta ukaz, je-li opravičen? Je, opravičen je. Šolska mladež res zahaja na plesišča in sicer s svojimi starejšimi brati ali sestrami, ne pa s stariši, kajti stariši dandanes nimajo navadno denarjev za plesišče. Vzemimo, sestra zaslužila si je skozi teden nekaj grošev. Za te hoče si kupiti v nedeljo veselja. Sama pa ne upa v krčmo, ker se mati za njo bojiijo. Vzememo tedaj sestro ali pa brata — šolarja — seboj. Sedaj bodo in tudi so starši brez vseh skrbi za najstarejšo hčerko, ker ima seboj čuvarja. Kar ta čuvar na plesišči in drugod vse sliši in vidi, tega ne bom tukaj navajal. Da pa gre pozno v noči, v časih pa še drugi dan ves popačen domov, to je lahko umevno. Pa to nič ne dé, saj stariši tega ne vedó, da so si le svesti, da se starijši hčerki ni nič pripetilo.

Ali ne samó na plesiščih, tudi doma služijo naši šolarji svojim starejšim sestram in bratcem za čuvarje. O tem pa nečem podrobneje govoriti, povem še samo, da mi je nedavno ena učenka na moje vprašanje, zakaj da poprejšnji teden ni bila v šoli, tako odgovorila, da sem tudi do kurjih oces na nogah zardel.

(Dalje prih.)

Smešnica 18. „Dobro“, pohvali gost krčmarja, „dobro, da se pri vas tako hitro postreže gostu. Škoda je samo to, da je vse premalo, kar se prinese“. „Oj“, odvrne mu krčmar, „oj, gospod, ali ne veste, da kdor hitro da, za dvoje da?“

Razne stvari.

(Mil. knezoškof) so že na poti iz Rima. Okiskali so v Ljubljani Nj. ekscelencijo mil. knezoškofa dr. Jakoba Missia in dnes še obiščejo mil. knezoškofa dr. Jožefa Kahna v Celovci. V soboto dopoldne pa se vrnejo v svojo škofijo, v svojo stolnico v Mariboru.

(Odlikovanje.) Msg. Franc Kosar, prelat in preč. g. Lovro Herg, korar stolne cerkve v Mariboru, sta dobila od svitlega cesarja dovoljenje, da smeta vzprejeti in nositi papežev red: pro ecclesia et pontifice.

(Jareninsko zborovanje) Slovenskega društva vršilo se je prav sijajno, govorili so gg. Rada, Vošnjak in dr. Gregorec. Vsprejet je bil predlog č. g. dekana Fleka in g. Vajngerla, naj g. dr. Rada odbor prosi zopet kandidovati.

(C. kr. pošta.) Sedaj je skorej gotovo, da dobi c. kr. pošta v Mariboru novo poslopje in sicer na voglu stolne in župnijske ulice. Kraj je v resnici, kakor navlašč za c. kr. pošto in mesto dobi s tem novo poslopje, kinč za celo mesto.

(Bralno društvo.) Kakor se nam poroča, snujó si rodoljubi v Jarenini „bralno društvo“ in mi jim želimo obilo in delalnih udov.

(Shod volilcev) skliče bivši deželni poslanec g. Josip Jerman v Podsredi v nedeljo, dne 4. maja t. l. ob 3. uri popoldne v gostilno g. Antona Skerbeca hšt. 25, da jim poroča o delovanju v deželnem zboru.

(Cesarjevič Rudolfovo sadjarsko društvo) za Spod. Štajar v Št. Jurji na juž. žel. ima 4. dan maja t. l. popoldne ob 3. uri v šolskem poslopji svoj redni občni zbor po sledečem obravnavalnem vzporedi: 1. Poročilo ravnateljstva o društvenem delovanju; 2. Posvetovanje in sklepanje o udeležbi razstave na Dunaji in v Gradci; 3. Prednašanje potovalnega učitelja g. Matijašiča o sadjarstvu in o pripomočkih proti strupeni rosi — peronospori. 4. Nasveti. K obilni udeležbi uljudno vabi

Odbor.

(Oskrbovalna vzprejetišča.) Kakor je dež. odbor štajarski določil, nimajo posli, hlapei in dekle, pravice do oskrbovalnih vzprejetišč. To je more biti modro, ali za naše kraje je, če že druga ne, vsaj čudno.

(„Südmark“.) Ako gre „M. Z.“ kaj vere, oživi se v Konjicah kmalu podružnica Graške „Südmark“. Da so naši tržani vselej tako hitro k redu, kedar gre zoper slov. ljudstvo!

(Nesreča.) Pri sv. Juriji na juž. žel. je hotel Andrej Novak, posestnik iz Kostivnice, zadnji četrtek iti prek železnice, ko je stal vlak na njej. Na nesrečo pa jame vlak iti v času, ko je še mož bil med vozovi. Se ve, da ga je pri priči zdrobilo.

(Ujeli) so Valentina Žagarja, ki je bil ušel iz ječe v Šoštanji in torej ni dolgo svežega zraka dihal va-se. Žagar je zreli tiček.

(Vojaštvo.) V Ormoži je bilo dne 22. aprila 306 mladeničev na novačenji in uvrstili so jih 83 v vojake.

(Šolsko društvo.) Vsled raznih uzrokov ni bil občni zbor Žalske podružnice družbe sv. Cirila in metoda na dan 28. aprila t. l. temveč bo v nedeljo dne 4. maja t. l. ob 4. uri popoldne v gostilni gospoda J. Hausenbihlerja v Žalci s sledečim vspešnim: 1. Volitev novega odbora; 2. Uplačevanje letnine za proteklo leto; 3. Razdelitev oziroma prodaja knjig; 4. Nasveti! 5. Prosta zabava. Odbor.

(Ogledovanje konj) za dež. razstavo v Gradci vrši se dne 16. maja v Žalci, dne 17. maja v Št. Jurji na južni železnici in v Radgoni, dne 19. v Št. Lenartu v slov. gor., dne 27. v Račah, dne 28. na Ptui, dne 29. v Središči, dne 30. v Ljutomeru in dne 31. maja v Ormoži.

(Obč. volitve.) Slov. možje so pri obč. volitvah lepo zmagali v Škoflji vesi pri Celji in sicer v prvem volilnem ruzredu z 20, v

drugem z 58. in v tretjem z 238 glasovi. Nasprotniki so dobi po 13, 9 in 68 glasov.

(Ženski zdravnik.) V Solnemgradu se je naselila gospa dr. Roza Kerschbaumer ter bode ondi ljudem oči zdravila. Ta gospa je torej prvi ženski doktor v našem cesarstvu.

(Uboj.) V Pobrežji pri Ptui je S. Vedrač s tako silo svojo ženo vrgel na tla, da je reva spovala in k malu zatem še sama umrla. Žena je bila možu branila v oštarijo.

(Obsodba.) V ponedeljek, dne 28. aprila so se nekateri delalci v g. Černičekovi opekariji pri Kamnici vzdignili soper laške delalce ter so jih hoteli s silo odpraviti iz opekarije. Č. kr. žendarje pa so jih zajeli in so jih 10 č. kr. okr. sodnji v Mariboru izročili. Le-ta pa jih je že koj drugi dan sodila in so dobili od 1 do 5 mesecev zapora in posta.

(Premeščenje.) Gospod Jože Slinca, č. kr. davkar v Brežicah, prestavljen je na enako mesto v Ormož in odtodi pojde g. Anton Rohrer na njegovo mesto v Brežice.

(Grad Dóbrnico) blizu Dobrne je pred dvema letoma „kupil“ neki baron. Toda lastnika je lani v temnej noči skratec odnesel. Sedaj že pokojni posestnik je pač za spomenico zapustil dolgove, češ, naj si jih verovniki sami poravnajo z grajskim imetjem. Na posestvu je med ostalim vknjižena tudi dolžnost, da gospodar vsako leto na veliki četrtek pogosti šest ubožcev. Ker je pa grad danes brez gospodarja, vsled tega so letos reveži ostali brez pogostovanja in s tolažbo, naj počakajo, dokler graščina pride v druge roke.

(Duhovske spremembe.) Č. g. Franco Pignar, župnik v spodnji Kunigundi pri Mariboru, dobil je župnijo pri Mariji Snežni na Velki.

Poslovljenje!

Ker mi osebno ni mogoče, zato se ob svojem odhodu iz Maribora, tem potom dostojno poslovim od vseh p. n. prijateljev in znancev, in jih prosim, da mi ohranijo prijazen spomin.

V Celji, dne 1. majnika 1890.

Francišek Ogradi,
opat in mestni župnik.

Oznanilo.

Naznanjam slavnemu občinstvu, da imam od dne 4. maja t. l. naprej svojo pisarno v prvem nadstropju sedaj Celjski posojilnici lastne hiše, v kateri se nahaja spodaj trgovina „Vanič & Jerman“.

S spoštovanjem

Dr. Jurij Hrašovec,
odvetnik v Celji.

Loterijne številke:

Gradec 26. aprila 1890:	12, 42, 7, 29, 88
Dunaj " "	48, 12, 10, 51, 78

Živinski in kramarski sejem

bo v Lučah pri Gornjem gradu v torek po
binkoštih, t. j. **27. maja t. l.**

2-3

Na prodaj!

V Jurijevskem dolu župnije sv. Jakoba slov. gor. se prodaja po nizki ceni **lepo posestvo**: črez 4 orale, lepe njive, sadunosnik in travnik v zelo rodovitnem kraju, velika hiša v dobrem stanu zidana, kjer je bila dolge leta krčma in prodaja tobaka, tudi za vsakega pensionista pripravnna hiša. Vse drugo poizvé se tamkaj pri **Juliji Lorber**.

2-2

ZAHVALA.

Mi smo še le kratek čas z našimi poslopji pri domači, avstr. c. kr. priv. zavarovalnici

„Donau na Dunaju“

po gospodu okrajnem zastopniku **Štefan Kočevar** v **G. Ložnici**, pošta **Zalec**, zavarovani in nam je na veliki četrtek, dne 3. aprila 1890, požar vse naše reči pokončal.

Naša zavarovalnica „**Donau**“ je nama kar hitro povzročeno škodo takoj cenila in prav točno izplačala, zato tudi priporočamo ta zavod in gospoda zastopnika **Kočevar-ja** vsakemu najbolje.

Ponikva, dne 20. aprila 1890.

Radoslav Razdovšek.

Jelica Razdovšek.

Davorin Marout, priča.

Ivan Premik, priča.

Pravnost podpisov in zadržaja potrjuje:

(L. S.)

Hausenbichler, župan.

Dunajsko blago.

Nova štacuna.

DUNAJSKO BLAGO,

Gosposke ulice št. 8 v hiši gospé Küster.

Velika zaloga vsakojakih vrst oblačilnih tvarin, kakor kamgarn, baige, kašmir in najnovejše robe v črtanih in karniranih oblikah, tudi perilo, zefiri in levantinke; na dalje šifoni, oxford in platna v najboljših vrstah.

Tudi bogata zaloga robe za gospodsko obleko, blago za dežne plašče in novine za oprave gospá, kakor tudi zastori, preproge, pregrinjala postelj in odeje za letno in zimsko dobo.

3-3

Cena je trdna in najnižja.

Dunajsko blago.